

iskrena zahvala! Pred vsem pa proč. g. svetniku Vračku za ognjevit govor, jereninskemu g. dekanu za prostor in naklonjenost, županu g. Sparlu za pozdrave, g. Šumenjaku še posebej za njegov trud in skrb in da je naše malčke tako razveselil. Enako smo hvaležni vsem bratom in sestram za telovaden nastop, kakor tudi Mariborčanom in jereninčanom za udeležbo! — Bog živi! Mariborska orlovska srenja.

Orliški krožek Sv. Peter pri Mariboru priredi na binokšno nedeljo, dne 31. t. m., popoldne po večernicah pri cerkvi akademijo z izbranim sporedom. Prijatelji orlovske misli, pridite! Vstopnina 3 din. Na veselo svidenje!

Ormož. Kat. prosvetno društvo priredi na binokšno nedeljo, dne 31. maja t. l., in dne 1. junija ob treh popoldne v prostorih Kat. doma igro »Dve materi.« Ker je igra lepa, se pričakuje obilne udeležbe!

Pobrežje pri Mariboru. Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda«, podružnica v Pobrežju priredi v nedeljo, dne 7. junija t. l. v lepem in velikem gostilniškem vrtu gostilne g. Simoniča v Pobrežju vrtno veselico. Spored bo zelo obširen in se bode lahko vsak gost najboljše zabaval. Začetek veselice ob 15. uri popoldne, konec o polnoči. Vstopnina za osebo 5 D. V slučaju slabega vremena se vrši veselica drugo nedeljo, 14. t. m. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Tedenske novice.

Smrt dveh gospodov duhovnikov. Iz Šmarja pri Jelšah smo prejeli žalostno vest, da je tamkaj umrl na gljučnici g. častni kanonik in dekan Janez Bohanec minuli ponedeljek. Pogreb blagega rajnega kanonika se bo vršil v četrtek, ob 10. uri predpoldne. Pokojni je bil doma od Sv. Križa pri Ljutomeru, kjer se je rodil leta 1849. V Mariboru je obiskoval gimnazijo in bogoslovje. Kaplanoval je na več kaplanijah v Slov. goricah. Župnik je bil na Svetinjah, odkoder je prišel za dekana v Šmarje pri Jelšah. Za njegove dušnopastirske zasluge ga je škof imenoval za duhovnega svetovalca in častnega kanonika. Rajni je bil kot kaplan, župnik ter dekan navdušen slovenski rodoljub in goreč duhovni pastir. Vsi, ki so ga poznali, mu bodo ohranili trajno hvaležen spomin. — Zadnje sredo predpoldne se je na vrtu oo. frančiškanov v Mariboru smrtno ponesrečil 75 let stari zlatomašnik g. o. Kalist Heric. Stari gospod je bil namreč že par let malodane slep, se je šel sprehajati na vrt, ker ni videl, je padel v cisterno, v koji nabirajo deževnico za zalivanje vrtno zelenjave. Cisterna slučajno ni bila pokrita. Kalista so tovariši pogrešili šele opoldne, ker ga ni bilo k obedu. Šli so ga iskat na vrt in ga našli utopljenega v cisterni. Rajni oče Heric je bil rojen leta 1850 pri Sv. Križu pri Ljutomeru in postal mašnik 1872. Kot dušni pastir je deloval v mariborskem samostanu, le eno leto je bil pri Sv. Trojici v Slov. gor. Postavil si je nezaben spomin s pozidavo nove frančiškanske bazilike v Mariboru in novega samostanskega poslopja. Znan je bil kot goreč ter svet duhovnik. Bil je v pravem pomenu duhovni oče svojih ovčic in redovnih tovarišev. Večkrat je bil gvardijan, dolgo vrsto let župnik frančiškanske župnije in je službo župnika odložil, ker so ga zapustile oči. Svetila mu večna luč!

Nismo verjeli, a zgodilo se je. Vendar so se enkrat v Beogradu tudi nas revnih delavcev spomnili. Večkrat se je pisalo in ugibalo, na kakšen način da bi se pomagalo brezposelnosti, oziroma pomagalo revnim nižjim slojem. A v tem oziru se še ni nič storilo. Mi imamo sicer delavsko zbornico, katero poznamo le po imenu in tudi s tem, da plačujemo redno mesečne prispevke. Zdad naenkrat so se v Beogradu na drug način tudi nas spomnili. Plačajte, delavci, 20dstotni delovni in invalidski davek. Ni dovolj, da mi od naših vsakdanjih potrebščin že itak plačujemo ogromen neposredni davek! Davki se sicer res morejo plačevati za obstoj države, a naj bi se v tej stvari ne pretiralo. Mi navadni delavci kdaj da se preživljamo z našimi pičlimi dohodki. Naši delodajalci plačujejo skrajno slabo, sklicujoč se na to, da naših proizvodov prodati ne morejo. Zato delavce odpuščajo. Draginja pritiska na nas, živimo od danes do jutri. Ubogi družinski očetje, njih zaslužek ne zadostuje za najpotrebnejše. Stališče naše je skrajno slabo. In zdaj pa ta novi davek! Prisiljeni smo se izseliti drugam, ali pa stradati doma. Zato prosimo naše narodne poslance, ako je mogoče, da bi se isti zaradi teh novih davkov na merodajnem mestu zavzeli za nas ročne delavce, vpoštevajoč naš bedni položaj. — Ročni delavci.

Novice iz Slov. Bistrice. Dne 20. maja popoldne je po daljšem hiranju izdihnil svojo blago dušo posestnik Jakob Vehovar iz Spodnje Loznice. Pokojnik je sodeloval pri raznih društvi in zavodih ter bil že od svoje zgodnje mladosti neomajen pristaš SLS. Pogreb se je vršil dne 22. t. m. predpoldan s sv. mašo. Da je bil pokojni res priljubljen med ljudstvom, je pokazala ogromna množica ljudstva, ko smo ga spremili k zadnjemu počitku. Cerkevni pevski zbor mu je zapel nagrobno »Vigred se povrne.« Hiši žalosti izražamo vsi svoje sožalje ter ji želimo, da ostane duh pokojnega očeta med njimi, da ostanejo neomajeni in zvesti, kakor je bil oče na podlagi krščanstva. — Poslovodja Krajničič Lojze je daroval za Orla v Slov. Bistrici 250 dinarjev. Iskrena hvala! Posnemanja vredno!

V Gornjemgradu je umrla v ponedeljek, dne 18. maja t. l., ob desetih dopoldan na srčni vodeniki, ki jo je mučila nad 14 mesecev, blaga mati Joštova v starosti 64 let. Pogreb je bil v sredo, dne 20. maja. N. v. m. p!

Rudarska slavnost v Rajhenburgu. Dne 17. t. m. se je vršila v Rajhenburgu slavnost, kakoršne še najstarejši tukajšnji ljudje ne pomnijo. Kip sv. Barbare, katerega so rudarji leta 1922 prinesli v dar Lurški Mariji, je bil v nedeljo, dne 17. t. m., v slovesnem sprevedu prenešen v središče rajhenburškega rudarskega obrata, na Senovo k

sv. Janezu. V cerkvi je napravljen za kip poseben oltar, katerega je pozlatil domači slikar g. Radej. Procesije so se udeležili skoro vsi rudarji, brez razlike strank; nadalje uradništvo rudnika, duhovščina in mnogo ljudstva. Igrala je godba domače požarne brambe. Kip je nosilo osem rudarjev, osem jih pa je tvorilo špalir z rudarskimi svetilnicami v rokah. Pri lurški Marijini cerkvi je vzel od kipa slovo domači č. g. župnik Tratnik v pretresljivem govoru, v cerkvi sv. Janeza pa ga je pozdravil s pridigo, v kateri je orisal življenje sv. Barbare ter jo priporočal rudarjem kot zaščitnico. Vabil je rudarje tudi k vstopu v društvo sv. Barbare, ki se bo v kratkem ustanovilo. Nato je prečital pismo, v katerem poroča našim rojakom-rudarjem v Nemčiji o slovesnosti, ki se je vršila. Pismo je podpisal g. župnik in v imenu rudarjev g. Hajdenik. Rudarji, ohranite še naprej to edinost, katero ste pokazali ob slovesnosti! — Istega dne je bil pri cerkvi sv. Janeza blagoslovljen novi veliki zvon z imenom sv. Barbare.

Dve usmrtni v enem tednu.

V pravkar preteklem tednu je izvršil sarajevski rabelj Florijan Mausner kar dve usmrtni na smrt obsojenih zločincev: 24letnega Franceta Podleska v Celju in 38letnega Simona Nagliča v Ljubljani. O poteku teh usmrtev poročamo na drugem mestu, vendar se nam zdi potrebno omeniti, da so te izvršitve smrtne kazni znamenje časa, v katerem živimo. Svetovna vojna je zruhljala čut posameznikov in ljudske skupine za pravičnost in pošteno življenje. Povojna doba je naučila mnoge ljudi prijetno živeti, in sicer v mnogih slučajih od krivično za časa vojne pridobljenih gmožnih sredstev. Razpasla se je mržnja do dela in v takem razpoloženju ter v izdatnem pomanjkanju prave vere v Boga se porajajo satanski naklepi za lahko pridobivanje tuje lastnin. In kjer je na poti kaka oseba, pa naj si sama mati, se ne ustavijo niti pred njo zločinske roke. Sadovi takega življenja odpadajo, kakor vidimo, na vsilicah. Če bi se vsi, ki jih muči nezmerana lakomnost po zemlji in denarju ter po ženah svojih bližnjih, vsaj malo zamislili v usodo tistih, ki se morajo iz svoje celice podati »na zadnjo pot«, bi bil človeški družbi prihranjen marsikateri nečloveški prizor. In tak prizor je brez dvoma usmrtevi ali justifikacija, ki jo mnogi celo izkoriščajo v neke vrste naslade za krvave in nekrvave dogodke.

Usmrtevi morilca Franca Podleska.

Franco Podleska je bil lansko leto obsojen od celjske porote na smrt radi zverinskega umora, katerega je izvršil dne 18. oktobra 1924 v Vojskem pri Brežicah nad posestnico Ano Klakočar, katero je po umoru skrival v kleti pod kupom repe, njeno stanovanje pa oropal. Prošnja za pomilostenje ni bila uslišana in Podlesku je bilo dne 22. t. m. javljeno, da bo naslednji dan obešen. Vest ga je silno potrla, vendar je preživel zadnjo noč povsem mirno. Spovednika spočetka ni hotel sprejeti, potem si je pa le premislil in g. kaplan Lukman ga je spovedal ter ostal celo noč pri njem. Pred polnočjo je zaužil Podleska golaž, svinjsko meso, salato ter telečjo pečenko in spil tričetr litra vina, pol litra piva in steklenico kisle vode. Ko so mu prinesli še 10 zetskih cigaret, jih je odklonil, češ, da so preslabe. Dali so mu nato 10 vardarskih, s katerimi se je zadovoljil. Tudi ponoči je bil večinoma miren, le nekaj časa je krčevito jokal. Po polnoči se je spovedal. Ob pol štirih zjutraj je bil obhajen, nakar je prebil do jutra z duhovnikom v skupni molitvi. — Ze prejšnji dan je postavil krvnik na dvorišču sodišča vislice, pravzaprav samo navpičen steber, ki ima na vrhu železno kljuko, na katero se pritrdi vrh. Ob tričetr na 6. uro zjutraj je prišel na dvorišče sodni senat in kakih 100 oseb radovednega občinstva. Podleska sta privedla iz celice zvezanega dva jetniška paznika. Obsojencu so še enkrat prebrali obsodbo, nakar ga je predsednik izročil krvniku Mausnerju z besedami: »Gospod krvnik! Izvršite svojo dolžnost!« Krvnik Mausner je prijel obsojenca za roko, a ta je šel sam mimo in hladnokrvno po stopnicah do stebra. Ura je bila ravno šest, ko je krvnik s svojim pomagačem vrzel Podlesku vrh okoli vratu, ki jo je pritrdil na ta način, da se je dotikala zanjka obsojenčevega tilnika. Nato je spodnesel stolček in Podlesku naglo okrenil glavo. V tem trenutku mu je zanjka že zlomila tilnik. Krvnik se je odkril in sporočil sodnemu dvoru, da je izvršil svojo dolžnost, nakar je pokrtil Podleskovo truplo s sivo rjuho. Obešenje je trajalo le samo štiri minute. Zdravnik je ugotovil nastop smrti tekem šestih minut. Ob tričetr na 7. uro se je krvnik vrnil in snel obešenca, nakar so ga položili v leseno nepobarvano krsto in ga prepeljali na bolniško pokopališče v Dobrovi pri Celju.

Izvršitev smrtne obsodbe v Ljubljani.

V torek, ob 6. uri zjutraj, se je izvršila v Ljubljani druga smrtna obsodba. Obešen je bil 38 let stari posestnik Simon Naglič iz Spodnjega Bernika pri Kranju. Simon Naglič se je povrnil leta 1921 iz Amerike, kamor je bil odpotoval v letu 1912, da si prisluži kaj denarja. To se mu je tudi posrečilo in vrnil se je precej dobro založen z dolarji. Kmalu po svojem povratku v domovino se je priženil na posestvo Katarine Žumer, ki mu je o priliki poroke izročila vse svoje imetje. V zakonu so se kmalu pojavila nesoglasja in Simon Naglič, človek odurnega značaja, se je obnašal proti svoji ženi, katero so vsi, ki so jo poznali, hvalili kot dobro in simpatično žensko, kmalu na najsurovejši način. Polastil se ga je tudi demon alkohola, kateremu se ni mogel dosti upirati in ki ga je slednjič pognal po njegovi lastni izpovedi tudi v zločin, ki ga je moral zdaj plačati s svojim življenjem. Življenje uboge Katarine je postalo pravo peklo. Da jo popolnoma poniža, si je Naglič slednjič izmislil peklenski načrt. Podkupil je mladega Franceta Žnidarja, da je ob njegovi navzočnosti posilil njegovo lastno ženo. Katarina je sramoto težko prenašala. A surovežu še ni bilo dovolj. Sklenil je, da jo

umori. Dne 10. oktobra 1924 je prišlo do katastrofe. Napadel je svojo nič hudega slutetečo ženo na polju pri delu, jo pretepel, vrge na tla in jo slednjič ustrelil s samokresom. Decembra lanskega leta je bil obsojen na smrt in obsodba je bila potrjena. Razglasili so mu v ponedeljek, da bo naslednji dan obešen. V smrt je šel mirno in spravljen z Bogom.

Vozni red, veljaven od 5. junija 1925, je pravkar izšel ter se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Nova gostilniška obrt. V Cafovi ulici (preje bioskop) je uredil znani vinotržec g. Gjuro Valjak novo veliko meščansko restavracijo, ki ima krasen, prahu prosti vrt. Obširneje v današnjem oglašju.

Olepašanje mesta. Kakor smo doznali, bo razen prednjega dela, ki je last g. Pregrada, tudi drugi del nekdanjega hotela Stadt Wien, ki meji v Cafovo ulico (prejšnji bioskop) temeljito in lepo preurejen. Ta prostor je kupil znani vinotržec g. Gjuro Valjak in preuredil celi kompleks za veliko meščansko restavracijo, ki se že v kratkem otvori. Razum prostorne restavracijske dvorane je velik, prahu prosti vrt, ki bo gotovo eden izmed najlepših v Mariboru. Želimo, da bi imel gospod Valjak, ki nam je v Mariboru uredil že več lepih stvari, med drugim slovito Grajsko klet, s svojim novim podjetjem obilo uspeha in da mu izkaže občinstvo s svojim obiskom v polni meri zaslužno podporo za njegovo podjetnost.

Poziv na splavarske interese. Vsi interese, kateri so leta 1919, 1920, in 1921 spravili svoje splave brez podjetnikov skozi Falso vodo, naj se oglašijo na binokšno ponedeljek, 1. junija ob 9. uri pri Sv. Ožbaltu v gostilni Lamprecht v svrhu razdelitve od Falso elektrarne založene odkodnine za zamudo časa. Vsi naj prinesejo seboj splavne bolete mestnega magistrata Maribor ali fakture prejemnikov splavov za ta leta. Istočasno se naprošajo občine, da objavljajo ta oklic pri cerkvah. Na poznejše reklamacije se ne bode oziralo. Za interese: Peter Šarman, Sv. Ožbalt. 229

Kontinental, zavarovalna in povratno zavarovalna družba v Beogradu je sklenila razširiti svoj delokrog tudi na Slovenijo. Kakor izvemo, je Kontinental v stikih z največjimi zavarovalnimi družbami v inozemstvu. Od 1. junija 1925 prične poslovati glavno zastopstvo za Slovenijo, katero vodi inž. Otmar Derganc, Glavni trg šte. 16, Maribor. Opozorjamo na inserat v današnji številki.

Gospodarstvo.

KAJ NAJ DRZIMO O ŠMARNICI IN DRUGIH SAMORODNIH TRTAH.

Časi se neprestano spreminjajo, a najbolj se spreminjajo po vsaki večji vojni ali kakšni drugi svetovni katastrofi. S časi obnem se spreminja tudi način človeškega življenja. V stiski za svoj obstoj poskusi človek marsikaj, česar bi se sicer nikoli ne bil lotil pod normalnimi okolščinami. Prav tako utegne človek napraviti ekstremne skoke v to ali ono stran tudi tedaj, ako ga je nenadoma obiskala posebna sreča.

Naš slovenski vinogradnik je že večkrat doživel nesrečne, včasih pa tudi srečne dni v sedanjem vinogradnem obdobju. Nesrečen je bil tisti čas, ko je trtna uš zasegla vse njegove nasade in je bil zategadelj primoran prerigrati parcelo za parcelo ter tako preobrnjena tla zasadi z novim trjem na ameriški podlagi. Trnjevo pot je hodil še celo takrat, ko so nasadi na ameriški podlagi že rodili zlahno kapljico, kajti ponujati jo je moral vinski trgovcem iz nevinorodnih nemških pokrajin bivše Avstro-Ogrske in to po cenah, ki niso bile baš previsoke. Kolo sreče se je zasukalo na njegovo stran šele tedaj, ko je v letih svetovne vojne poraba vina postala naenkrat izredno velika in so cene našim vinom porastle za 50 in še več odstotkov.

Bodimo si odkritosrčni in ne prikrivajmo te resnice. Ob koncu svetovne vojne so bili zares svetli trenutki za našega vinogradnika, ko je z eno samo trgatvijo poplačal malone vse stroške prejšnjih let. Pripetili so se celo slučajji, ko je izkupiček od ene same trgatve presegal kupno ceno celega vinograda, ki je bil nakupljen v prejšnjem letu. Prodalo se je vse vprek ne glede na izvor in kakovost vinskega produkta in vsakdo si je želel dobiti kakšen kos vinograda v svojo posest.

Spričo teh okolnosti so mnogi gospodarji začeli napravljati nove vinogradne nasade, da bi tako pomnožili vir dohodkov v svojem gospodarstvu. Kjer ni bilo ugodnih tal, so se zadovoljili tudi z manj ugodnimi legami. Da bi stroške za škropljenje in žvepljenje prihranili, so sadili takoiimenovane samorodne trte ali direktne produktorje, to so nezlahne trine vrste, ki obilo rode, obnemem pa kljubujejo trtnim boleznim: peronospori in oidiju.

K samorodnim trtam pristevamo: šmarnico ali noa, klinton, york madeiro, elviro, otelo, delavare, herbemont, katawbo, jaquez, izabelo in druge. Nobena imenovanih trtnih sort pa se glede kakovosti ne more meriti z zlahnimi sortami, ki so v naših krajih razširjene, kakor moslavoc, burgundec, rizling, silvanec, zlahnina in druge. Zatorej tudi ne more veljati trditve privržencev šmarnice, da je vino iz tega produktorja alkoholno močnejše od drugih vin. Naj samo poskusijo ob času trgatve določiti množino sladkorja v tem ali onem moštu in prepričali se bodo, da trditve ne odgovarja resnici. Kakor znano, je alkoholna moč in vrednost poznejšega vina odvisna v največji meri od v moštu se nahajajočega sladkorja.

Opojno moč šmarnice je pripisovati brčkone neki drugi varini — metilnemu alkoholu, katerega so največji raziskovalci razen pravega vinskega alkohola ali etilnega alkohola našli v njej.